

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

Posouzení úrovně a vývoje finanční gramotnosti obyvatel

ČR

Bakalářská práce

Autor: Lucie Holá

Vedoucí práce: Ing. Lenka Lízalová, Ph.D.

Jihlava 2011

Vysoká škola polytechnická Jihlava
Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Lucie Holá
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Finance a řízení
Název práce:	Posouzení úrovně a vývoje finanční gramotnosti obyvatel ČR
Cíl práce:	Cílem práce bude vysvětlit pojem finanční gramotnost, popsat aktivity jednotlivých subjektů, které jsou zainteresovány na zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR. Budou popsány následky nízké finanční gramotnosti, jako jsou předlužená domácnost a osobní bankrot. Vyhodnocením dotazníkového šetření, zaměřeného na informovanost a poučenost respondentů v oblasti osobních financí, by měla práce přinést informace o aktuálním stavu finanční gramotnosti obyvatel ČR.

Ing. Lenka Lízalová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

Ing. Roman Fiala
vedoucí katedry
Katedra ekonomických studií

Anotace

Předmětem bakalářské práce je posouzení úrovně a vývoje finanční gramotnosti obyvatel ČR. První část se zabývá základními pojmy, jakými jsou definice finanční gramotnosti, standardy finanční gramotnosti, subjekty ovlivňující finanční gramotnost a finanční zdroje pro zlepšení úrovně obyvatel ČR. Následující část se zabývá zadlužeností domácností, co je to zadluženost, z čeho se skládá celkový dluh českých domácností. Důsledky zadlužení domácností mohou vést k osobnímu bankrotu, kterému je věnována třetí část bakalářské práce. Poslední částí bakalářské práce je anketní šetření obyvatel okresu Žďár nad Sázavou v oblasti osobních financí.

Klíčová slova:

finanční gramotnost, zadluženost domácností, osobní bankrot

Annotation

The subject bachelor work is examination of the level and development of the financial literacy of Czech population.

The forepart deals with basic terms such as the definition financial literacy, standards of financial literacy, subjects that affect financial literacy and financial resources for improvement of standard of Czech population.

Next part deals with household indebtedness, what is indebtedness and what the total debt of Czech households consists of.

The consequences of household indebtedness may lead to a personal bankruptcy, that is what the third part of this bachelor work is devoted to. The last part of this bachelor work is public inquiry of inhabitants from the district of Zdar nad Sazavou the area is personal finance.

Keywords:

Financial literacy, indebtedness household, personal bankruptcy

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Lence Lízalové, Ph.D. za vedení a vstřícný přístup, který mi v průběhu psaní tohoto díla poskytovala.

Můj dík v neposlední řadě patří také mé rodině, přátelům a známým, kteří mi, aniž by to mnohdy tušili, svojí vstřícností a tolerancí vytvořili skvělé podmínky nejen pro zpracování bakalářské práce, ale i po celou dobu mého studia na Vysoké škole polytechnické Jihlava.

Lucie Holá

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědoma toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výtěžku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 20. května 2011

Lucie Holá

Obsah

ÚVOD	8
1 FINANČNÍ GRAMOTNOST	10
1.1 DEFINICE FINANČNÍ GRAMOTNOSTI.....	11
1.2 STANDARDY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI.....	13
1.3 SUBJEKTY, KTERÉ OVLIVŇUJÍ FINANČNÍ GRAMOTNOST V ČR.....	14
1.3.1 <i>Ministerstvo financí</i>	14
1.3.2 <i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>	15
1.3.3 <i>Ministerstvo průmyslu a obchodu</i>	17
1.3.4 <i>Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>	17
1.3.5 <i>Ministerstvo vnitra</i>	17
1.3.6 <i>Česká národní banka</i>	17
1.3.7 <i>Ostatní subjekty, které ovlivňují finanční gramotnost v ČR</i>	18
1.4 FINANČNÍ ZDROJE PRO ZLEPŠENÍ ÚROVNĚ OBYVATEL ČR.....	18
2 ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ	19
3 OSOBNÍ BANKROT	24
3.1 NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ.....	24
3.2 ROZHODNUTÍ SOUDU	25
3.3 ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ	26
3.3.1 <i>Zpeněžení majetkové podstaty</i>	26
3.3.2 <i>Splátkový kalendář</i>	26
3.4 UKONČENÍ PROCESU ODDLUŽENÍ	26

4 ANKETNÍ ŠETŘENÍ	27
4.1 SBĚR, ZPRACOVÁNÍ DAT A TVORBA ANKETY	27
4.2 ANALÝZA VÝSLEDKŮ ANKETY	28
4.2.1 <i>Věková struktura respondentů</i>	28
4.2.2 <i>Velikost místa bydliště respondenta</i>	29
4.2.3 <i>Analýza úrovně finanční gramotnosti</i>	30
ZÁVĚR	40
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	42
SEZNAM OBRÁZKŮ	
SEZNAM TABULEK	
SEZNAM GRAFŮ	
PŘÍLOHA	

Úvod

Rozsáhlý název bakalářské práce "Posouzení úrovně a vývoje finanční gramotnosti obyvatel ČR" ukryvá mnoho informací k pochopení a jakou konkrétní záležitostí se v práci bude zabývat.

Cílem bakalářské práce je vysvětlit pojem finanční gramotnost, popsat aktivity jednotlivých subjektů, které jsou zainteresovány na zvýšení úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR. Chtěla bych nastínit následky nízké finanční gramotnosti, jakou jsou předlužená domácnost a osobní bankrot.

Téma finanční gramotnost jsem si zvolila záměrně. Při absolvování půlroční praxe v bance ČSOB jsem potkala různé typy lidí, kteří chodí za svým bankovním poradcem pro rady týkající se vyřízení nového úvěru nebo požádat o splátkový kalendář na již vzniklé dluhy. Dalším důvodem bylo, že se v posledních letech mluví a píše o úrovni finanční gramotnosti obyvatel ČR. Myslím si, že toto téma je zajímavé a přínosné pro všechny, kteří se budou v budoucnu problematikou finanční gramotnosti zabývat. Pojem finanční gramotnost se bude objevovat v celé bakalářské práci, protože je to důležitý pojem, který je nutno dobře znát.

V první kapitole se budu zabývat pojmem finanční gramotností. Jak vznikla definice finanční gramotnosti, kdo navrhl definici, od kterého roku začala platit, které subjekty ovlivňují finanční gramotnost v ČR a odkud se berou finanční zdroje určené pro zlepšení životní úrovně obyvatel ČR. Když jsem si přečetla poprvé definici finanční gramotnosti, nebylo mi jasné, co v ní píše. Po třetím přečtení mi došlo co se ve slově finanční gramotnost ukryvá. Řeknu-li to svými slovy, tak finančně gramotný člověk je takový, který umí hospodařit se svými peněžními prostředky, umí se postarat a zabezpečit sebe a svoji rodinu, vyzná se ve finančních produktech.

V druhé kapitole se budu zabývat problematikou zadluženost domácností. Na internetových stránkách jsem našla informace týkající se problematikou zadluženosti domácností, jak rychle se zvedá zadluženost českých domácností, co je příčinou, z čeho se celkový dluh skládá. Pokusím se Vám vyjasnit tuto problematiku, která se může stát každému z nás.

Třetí kapitola je věnována tématu osobní bankrot. Pomocí osobního bankrotu se můžete zbavit již nakumulovaných dluhů. Pokusím se nastínit, co je potřeba pro podání návrhu, kam se můžete obrátit, jakým způsobem se můžete oddlužit.

V analytické části se budu zabývat prací zjištěním informovanosti a poučenosti respondentů v oblasti osobních financí a jejich postoj k osobním financím. Objasním výsledky anketního šetření.

V závěru provedu shrnutí nejvýznamnějších poznatků z analytické části a pokusím se formulovat vlastní kritické stanovisko k analyzované problematice v oblasti osobních financí.

1 Finanční gramotnost

Před několika staletími byla jen hrstka lidí, kteří byli gramotní. Zbytek obyvatelstva neuměla číst, psát ani počítat. Potom ale přišla průmyslová revoluce a gramotnost lidí se začala pomalu zvyšovat.

V současné době ve vyspělých zemích už nenajdete člověka, který by byl negramotný. V některých zemích můžete najít negramotného jedince. Většinou se jedná o ženy, které nejsou ekonomicky nebo jinak vyspělé.

Nebudu se zabývat negramotností jedinců, ale mou práci je zamyslet se nad finanční gramotností v ČR. Co to je finanční gramotnost (dále jen „FG“), z čeho se skládá, proč je důležité vzdělávat naše současné i budoucí potomky v oblastech finančního vzdělání apod.

Většina české populace nerozumí trhu, jak ovlivňuje cenu, jaká je podstata peněz, co je investice nebo úspora, uspořádání bankovního systému. Pokud každý jedinec nebude ovládat alespoň základní údaje z finanční oblasti, pak není schopen reagovat na ekonomické změny v ČR.

Proto vláda ČR svým usnesením č. 1594 ze dne 7. prosince 2005 zadala úkol jednotlivým rezortům, aby připravil systém pro zlepšení a budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. Mezi jednotlivé rezorty, které se na tomto projektu podílely a domluvily na definici finanční gramotnosti, patří Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ale i Česká národní banka. Pracovní skupiny se zapojily do činnosti společně se spotřebitelskými a profesními sdruženími na základě využití zkušeností ze zahraničí. (Strategie finančního vzdělávání, 2007)

1.1 Definice finanční gramotnosti

V rámci dokumentu Národní strategie finančního vzdělání, který je důležitý pro tvorbu standardů finanční gramotnosti a tvorbu vzdělávacích programů a aktivit, je vymezena definice finanční gramotnosti.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní nebo rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (Ministerstvo financí ČR, 2010)

Finanční gramotnost obsahuje tři složky:

- *Peněžní gramotnost* je důležitá pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz, transakce mezi nimi a pro správu nástrojů, které jsou k tomu (např. platební nástroj, běžný účet apod.)
- *Cenová gramotnost* je důležitá pro porozumění inflaci, princip „cena peněz“ v čase, jaký je rozdíl mezi reálnou a nominální úrokovou sazbou, různá podoba poplatků a úrokových sazeb apod.
- *Rozpočtová gramotnost* se snaží o správu osobního nebo rodinného rozpočtu, ale také jak jedinec dokáže zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Kromě obecné složky, obsahuje také dvě specializované složky:
 - Správa finančních aktiv, do které můžeme zařadit vklady, investice, pojištění.
 - Správa finančních závazků obsahuje různé druhy úvěrů, ale také leasing.

Na trhu se vyskytují různé druhy finančních produktů a služeb, klient musí mezi sebou porovnávat a volit jen ty nevhodnější, pro danou životní situaci.

Finanční gramotnost		
Peněžní gramotnost	Cenová gramotnost	Rozpočtová gramotnost

Rozpočtová gramotnost	
Správa osobního nebo rodinného rozpočtu	Správa finančních aktiv
	Správa finančních závazků

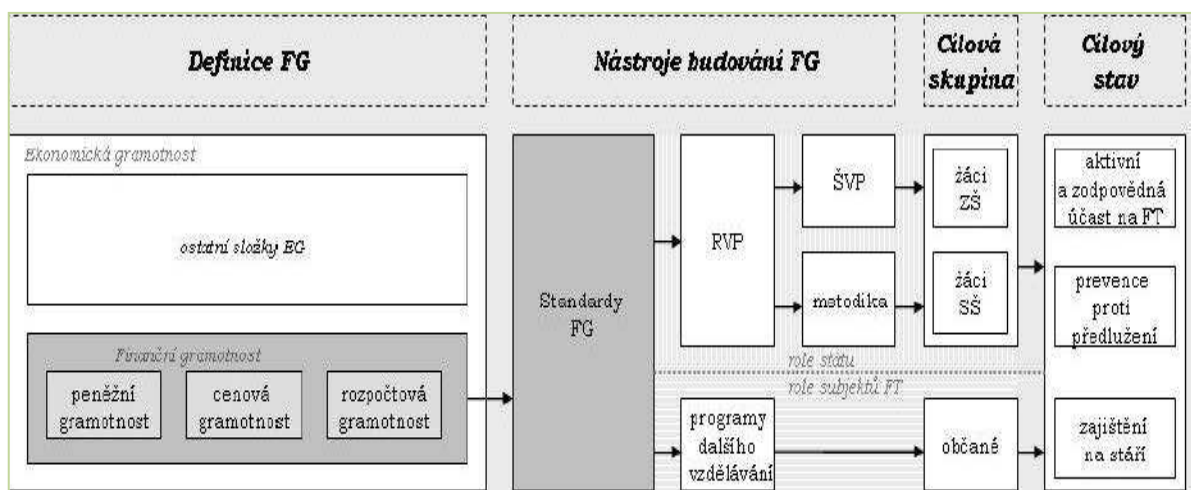
Obrázek 1: Složky finanční gramotnosti [zdroj: Ministerstvo Finance ČR]

Finanční gramotnost je součástí ekonomické gramotnosti, která formuje různé znalosti, dovednosti a hodnotové postoje. Každý jedinec by je měl mít, aby byl schopen zajistit sobě nebo rodině příjem, orientovat se na trhu pracovních příležitostí, schopen rozhodovat o výdajích, aby se zkrátka dokázal uplatnit ve společnosti. Finanční gramotnost se nejen že se pojí s ekonomickou gramotností, ale také i s numerickou, informační, právní gramotností. Tyto gramotnosti je důležité rozvíjet, aby vytvářely a posilovaly ekonomické, právní a politické myšlení obyvatel ČR. (Ministerstvo financí ČR, 2010)

1.2 Standardy finanční gramotnosti

Standardy jsou součástí dokumentu Strategie finančního vzdělání, které stanovují ideální úroveň finanční gramotnosti pro tři stupně vzdělání a to první a druhý stupeň základního vzdělání a střední vzdělání. Žádoucí je, aby žáci základních a středních škol získali průběžně potřebné znalosti, dovednosti, hodnoty a postoje a tím mohou více prohlubovat své vědomosti z oblasti finančního vzdělání.

Škola má povinnost do dvou let od vydání zahájit výuku podle konkretizovaných školních vzdělávacích programů. Úroveň vzdělání se skládá ze tří částí – peníze, hospodaření domácností, finanční produkty. V příloze č. 1 můžete vidět standard finanční gramotnosti pro základní školu.

Obrázek 2 Role standardů finanční gramotnosti [zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy]

Standardy nejsou jen určeny pro žáky základních a středních škol. Důležité je vzdělávat učitele, aby zajistili kvalitní výuku finanční gramotnosti na základních a středních školách v ČR. Návody na konkrétní výuku lze získat několika způsoby:

- Národní institut dalšího vzdělání má akreditovaný vzdělávací program pro učitele základních a středních škol. Tento program je ve spolupráci s ČNB, kde se účastníci věnují základním pojmům finanční gramotnosti.
- Krajská vzdělávací zařízení, která zajišťují další vzdělání pedagogických pracovníků v oblasti finanční gramotnosti.
- Metodický portál, kde můžete získat informace o finanční gramotnosti. Jsou zde různé odborné články a publikace.

1.3 Subjekty, které ovlivňují finanční gramotnost v ČR

Jak bylo v kapitole Finanční gramotnost řečeno, vláda dala za úkol rezortům, aby připravily projekt pro zlepšení a budování finanční gramotnosti.. Nejen rezorty se podílely nebo podílí na zlepšení finanční gramotnosti, ale také různé instituce, média, obce, kraje apod. Informace a úkoly o jednotlivých subjektech jsem čerpala z dokumentu Národní strategie finančního vzdělání. (Ministerstvo financí ČR, 2010)

1.3.1 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále jen „MF“) odpovídá za ochranu spotřebitelů na finančním trhu. Kromě ochrany spotřebitele, také zajišťuje finanční vzdělání pro žáky 1. a 2. stupně základní a střední školy. Prostřednictvím profesních sdružení finančních institucí i spotřebitelů se ministerstvo financí zajímá v oblasti dalšího vzdělání pro soukromý sektor Úkolem ministerstva financí je zajistit činnost Pracovní skupiny jako nezávislé skupiny, která umožňuje koordinaci všech zúčastněných stran v oblasti finančního vzdělání. Mimo toho, že se snaží zajišťovat finanční vzdělání, řídí Výkonný výbor Pracovní skupiny a je nezávazným odborným konzultantem pro finanční vzdělávání dospělých občanů.

1.3.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) odpovídá za stav, rozvoj vzdělávací soustavy. Hlavním úkolem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je vydávání vzdělávacích programů pro základní a střední školy. Ministerstvo snaží se také spolupracovat s Národním ústavem odborného vzdělávání, Výzkumným ústavem pedagogickým a Národním institutem pro další vzdělání, aby Standarty finanční gramotnosti mohly začlenit do vzdělávacích programů podle věkové kategorie žáků s cílem zvyšovat jejich úroveň finanční gramotnosti. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je členem Pracovní skupiny a jejího Výkonného výboru.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo 1. ročník celostátní soutěže s názvem „Finanční gramotnost“. Do soutěže se přihlásilo téměř 25 000 žáků ze základních škol a středních škol v oblasti teoretických a praktických znalostí v oblasti finanční gramotnosti. Účast žáků je dobrovolná.

Soutěž se organizuje ve čtyřech kolech:

- **Školní**

Ve školním kole je odpovědná osoba ředitel/ka školy, která prověří pedagoga organizací soutěže. Prostřednictvím internetových stránek se mohou školy zúčastnit školního kola soutěže. Tři nejlepší žáci, kteří dosáhli nejvyššího počtu bodů, se může zúčastnit okresního kola.

- **Okresní**

Tříčlenné družstvo ze základních kol si stanoví svého kapitána, který bude rozhodovat a vyplňovat test. Družstvo, které získalo nejvyšší počet bodů v nejkratším čase. Vítězné družstvo pokračuje do krajského kola.

- **Krajská**

Z každého okresního kola postupuje jedno vítězné družstvo do krajského kola. Družstvo, které dosáhlo nejvyššího počtu bodů v nejkratším čase a zúčastnit se celostátního kola.

- **Celostátní**

Celostátní kolo organizuje organizátor za podpory partnerů a sponzorů.

Organizátor soutěže je FINANČNÍ GRAMOTNOST, o. p. s a jako odborný garant COFET, a.s. Partneři a sponzoři soutěže jsou ČSOB, Český rozhlas, Učitelské noviny, T – Mobile, Top dívky apod.

KRAJ	Kategorie I. - ZŠ Počet testů	Kategorie II. - SŠ Počet testů	Celkem testů	%
Jihočeský	1226	692	1918	7,9
Jihomoravský	1005	754	1759	7,3
Karlovarský	264	745	1009	4,2
Královéhradecký	455	60	515	2,1
Liberecký	424	1535	1959	8,1
Moravskoslezský	2054	1184	3238	13,4
Olomoucký	1012	982	1994	8,2
Pardubický	624	29	653	2,7
Plzeňský	602	192	794	3,3
Středočeský	1655	1502	3157	13,0
Ústecký	1284	1498	2782	11,5
Vysočina	815	1132	1947	8,0
Zlínský	1216	724	1940	8,0
Hlavní město Praha	316	248	564	2,3
ČR celkem	12952	11277	24229	100

Tabulka 1: Rozdělení žáků podle jednotlivých krajů pro školní rok 2009/2010 [zdroj: www.fgsoutez.cz]

V tabulce můžete vidět, jaká byla účast v soutěži „Finanční gramotnost“ ve školním roce 2009/2010. Soutěže se zúčastnilo celkem 9 695 chlapců a 14 534 dívek. V kraji Vysočina v I. kategorii se zúčastnilo 815 žáků a v II. kategorii 1132 studentů.

Letos proběhl 2. ročník soutěže Finanční gramotnosti pro školní rok 2010 / 2011, ve které se zúčastnilo celkem 40 248 žáků a studentů ze základních a středních škol po celém území České republiky. V kraji Vysočina se zúčastnilo 1040 žáků v I. kategorii, v II. kategorii 1271 studentů. Celkem chlapců bylo 18 422 a 21 826 dívek. (Organizační řád soutěže Finanční gramotnosti, 2011)

1.3.3 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) se snaží spolupracovat se spotřebitelskými sdruženími a podporuje jejich vzdělání. Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytuje finanční podporu formou dotace, která je určena pro vybrané projekty. Projekt se musí zabývat s problematikou finančního vzdělání. Mimo finanční podpory nabízí také poradenskou činnost, která je zaměřena na dospělé spotřebitele.

1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) zajišťuje základní vzdělání v oblasti finanční gramotnosti pro zaměstnance úřadu práce.

1.3.5 Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) odpovídá za koordinaci v oblasti vzdělávacích činností ve veřejné správě, zajišťuje také vzdělávání zaměstnanců státní správy a samosprávy. Ministerstvo vnitra má mnoho činností, které jsou v souvislosti s oblastí finanční gramotnosti, jako např. prevence kriminality.

Důležité je zapojit i obce a kraje z pohledu posílení finanční gramotnosti jejich zaměstnanců a také zapojit občany do finančního vzdělání.

1.3.6 Česká národní banka

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) se rozhodla angažovat v oblasti finančního vzdělávání, protože vzdělávání dnešní mládeže je důležité.

V tiskové zprávě ze dne 21. srpna 2008 uvedla Česká národní banka prohlášení o nákupu učebnic (více než 4000 kusů) autorů Michala a Evy Skořepových „Finanční a ekonomická gramotnost“. Tyto učebnice zdarma rozešle do všech základních škol a víceletých gymnáziím. Je to manuál pro učitele, které doplňují sešity pro žáky. Česká národní banka pořádá semináře pro učitele, které najdete na stránkách, jsou zde uvedeny termíny semináře, místo i kontakt na pořadatele těchto seminářů. V příloze č. 2 můžete vidět, kolik seminářů Česká národní banka uskutečnila. (ČNB, 2008)

1.3.7 Ostatní subjekty, které ovlivňují finanční gramotnost v ČR

Mezi ostatní subjekty bych zařadila *profesní sdružení institucí* (např. banky, pojišťovny, finanční zprostředkovatelé), které působí na finančním trhu a jsou důležité pro spotřebitele v oblasti informačního servisu.

Československá obchodní banka vydala první slabikář finanční gramotnosti. „*Publikace je členěna do kapitol, doplněna barevnými tabulkami, grafy, obrázky a abecedními rejstříky. Je koncipována jako učebnice skládající se ze sedmi základních modulů. K nim je zařazena také ochrana spotřebitele, peněžní a bankovní gramotnost. Závěrečný oddíl knihy osvětluje právní otázky k uvedeným tématům. Součástí slabikáře je i kvalitně zpracovaný terminologický rejstřík a dále příslušné odkazy k odpovídajícím zákonům a prováděcím právním předpisům.*”(ČSOB, 2007)

Sociální partneři neboli odvody a zaměstnavatelé, kteří se snaží o zvyšování úrovně znalostí a dovedností svých zaměstnanců v oblasti finančního vzdělávání.

Neziskové nestátní organizace, které nabízí finanční vzdělání, služby na finančním trhu, poradenství a ochranu práv obyvatelstva.

Mezi ostatní subjekty bych zařadila média, protože poskytují různé články nebo pořady týkající se finančního vzdělávání. Články o finanční gramotnosti nebo vzdělání můžete najít v Hospodářských novinách, Ekonomu, SFinance, Peníze.cz, Finanční noviny apod. V archivu České televizi můžete najít cyklus Krotitelé dluhů, kde se finanční poradci snaží pomoci rodinám, které se dostaly do dluhové pasti. Od 14. dubna 2011 Česká televize dává každý čtvrtek nový cyklus s názvem „Suma sumárum aneb kde jsou peníze”, kde se snaží poradit, jak nenaletět podvodníkům apod.

1.4 Finanční zdroje pro zlepšení úrovně obyvatel ČR

Projekty a programy finančního vzdělání jsou využívány rozpočty resortů, ale také získávají finanční dotace z evropských fondů. Evropský sociální fond, který zřídilo ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pro rozpočtované období 2007 – 2013 – operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen „OP VK”).

Tento program se zaměřuje na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání s důrazem na systém celoživotního učení, utváření prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulační spolupráce participujících subjektů.

Pro ČR v letech 2007 – 2013 je přerozděleno ze strukturálních fondů Evropské unie na operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost ve výši 1 828,7 mil. €. Financování operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnosti tvoří z celkové částky 85 % zdroje Evropské unie, 15 % zdroje ze státního rozpočtu ČR. (Evropský sociální fond v ČR, 2011)

2 Zadluženost domácností

Dříve než se podíváme na zadluženost českých domácností, chtěla bych rozlišit dobrý a špatný dluh.

Dobrý dluh, tj. že dlužnou částku splácí někdo jiný a vedou k blahobytu. Příklad dobrého dluhu je investiční úvěr. Je těžké získat investiční půjčku, která se poskytuje na pořízení koupě nájemního domu nebo rozjezd podnikání. G. Sutton do dobrých dluhů zahrnuje i nenávratné půjčky, u kterých není potřeba žádné osobní záruky.

Špatný dluh splácíme sami a vysávají peníze z naší peněženky. Mezi špatné dluhy patří kreditní karty, spotřebitelské úvěry, hypotéky na vlastní bydlení.

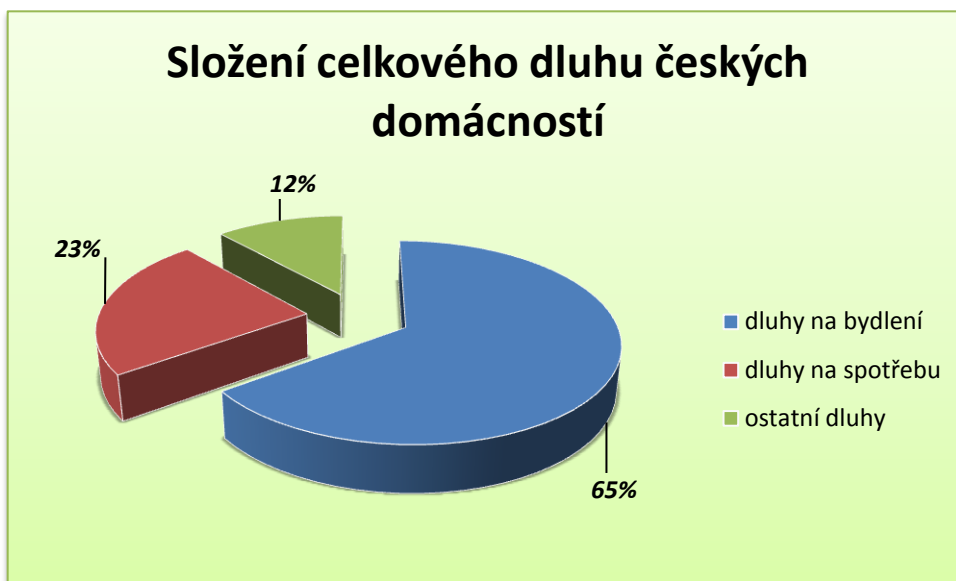
G. Sutton píše, že „*Pořízení vlastního bydlení je ve většině případů lepší než půjčka na auto. Musíte mít na paměti, že hypotéka je špatný dluh, protože ji musíme splácet sami.*” (Sutton, G., 2010)

Každý den se dočteme v novinách, kolik lidí si pořídí nevýhodnou půjčku, řádně si nepřečetli smlouvu nebo jen prostě nerozumějí základním ekonomickým pojmům. Dalším důvodem zadlužeností může být, že některé rodiny vyžijí sotva z příjmu, který dostávají. Příjem nemusí vždy pokrýt veškeré závazky u finančních institucí a mohou se obávat příchodu exekutorů. Úvěry a dluhy se netýkají jen rodin, ale týká se to i mladých lidí, kteří studují. Mladí lidé jsou osloveni nabídkami kreditních karet, výhodných půjček apod. Ještě než se stanou ekonomicky aktivní, už mají dluhy, které se mohou zvedat.

Makroekonomové tvrdí, že mírné zadlužení je žádoucí a platí nejen pro hospodaření ve velkém, ale také pro docela malou domácnost. Mnoho z nás by si určité věci nemohli pořídit, aniž by si na to nevzali půjčku. Půjčka je výhodnější, protože její vyřízení je rychlejší než si naspořit peníze. (Martínková, 2003)

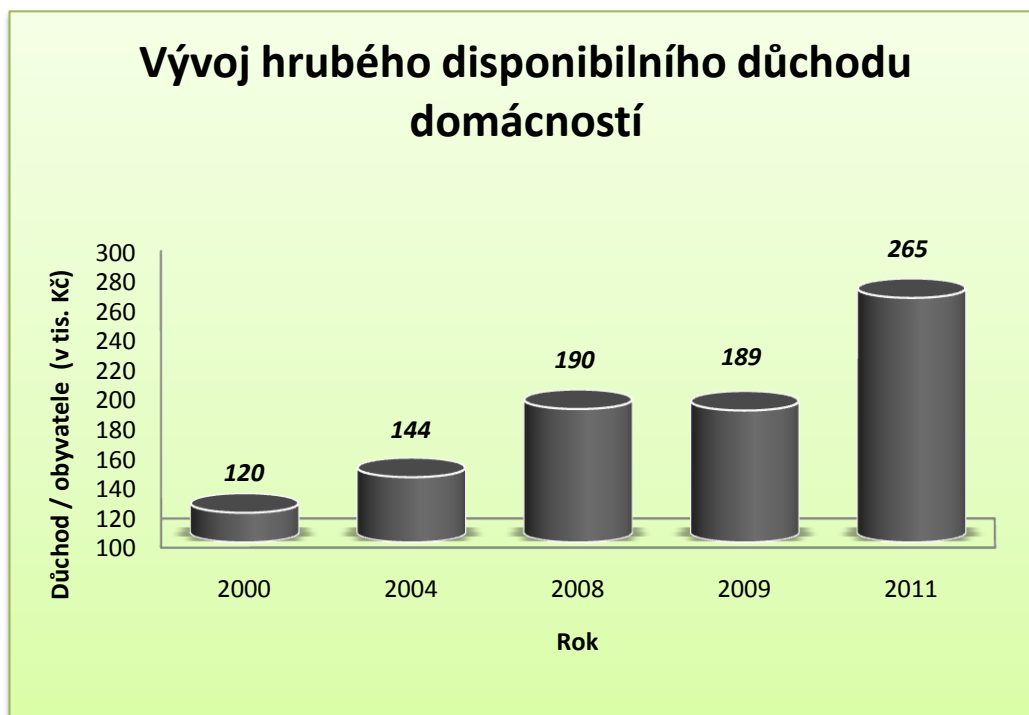
Zadluženost není to samé jako předlužení. Rozdíl je v tom, že zadluženost je normálním jevem, který pomáhá ekonomice a umožňuje nám si pořídit nové věci. Zatímco *předlužení* je negativní forma zadlužení a vede k ekonomickému zhroutilí dlužníka. Finanční server Měšec.cz pořádal odbornou konferenci o zadluženosti českých domácností. Této konferenci se zúčastnili zástupci českých bank i nebankovních subjektů. Poskytovatelé úvěrových zdrojů nechtějí vystavovat své klienty nebezpečí předlužení, ale chtějí zvýšit kvalitu jejich života. Tím, že zodpovědně nastaví systém poskytování půjček. (Zadlužení a předlužení není totéž, 2006)

Celkový dluh českých domácností je 1,138 bil. korun, z toho dluh na bydlení je ve výši 740 mld. korun, dluh na spotřebu 266 mld. korun a ostatní dluhy činí 132 mld. korun. Průměrná česká rodina má dluh v hodnotě 265 tis. korun. V grafu 1 můžete vidět celkový dluh českých domácností za rok 2011. Úspory domácností jsou vyšší, než jsou jejich dluhy. V bankách nebo finančních institucích tvoří úspory domácností asi 1,5 bil. korun, navíc tyto úspory poměrně narostly. (Zadlužení českých domácností 2011, 2011)

Graf 1 Složení celkového dluhu českých domácností [zdroj:vlastní zpracování]

V době krize si lidé nechávali peníze na horší časy. V roce 2009 zasáhla české domácnosti hospodářská krize faktickou stagnací jejich úhrnných příjmů i spotřeby a nižším ročním přírůstkem hrubých úspor. Co se týká objemu platů a mezd, ty zůstaly stejné jako v roce 2008, ale poklesly příjmy domácností z podnikání. Nejvíce se snížily jejich čisté příjmy z vlastnictví. Domácnosti získaly z peněžních toků od vládního sektoru v čistém vyjádření o 75 mld. korun více než v roce 2008. Na domácnosti byl dopad hospodářské krize méně výrazný než na ekonomiku jako celek. Za rok 2009 dosáhl hrubý disponibilní důchod domácností 1,975 bil. korun, v roce 2008 byl nižší o 11,1 mld. korun. Hrubý disponibilní důchod přepočítaný na 1 obyvatele podle středního stavu obyvatelstva, který vidíte v grafu 2. Uvedené částky jsou přibližné. Hrubý disponibilní důchod se skládá z příjmů z práce, podnikání, vlastnictví. (České domácnosti, 2010)

Graf 2 Vývoj hrubého disponibilního důchodu domácností [zdroj: vlastní zpracování]

Český statistický úřad uvedl na svých stránkách dne 12. března 2010, že zadluženost domácností roste rychlým tempem, ke konci roku 2000 domácnosti dlužily bankám 121,5 mld. korun a koncem roku 2008 narostl dluh na 937,5 mld. korun. Celý tento odstavec i důvody růstu dluhu jsem čerpala z článku „České domácnosti dluží bilion.“

Důvody růstu dluhu:

- ***preferance spotřeby***

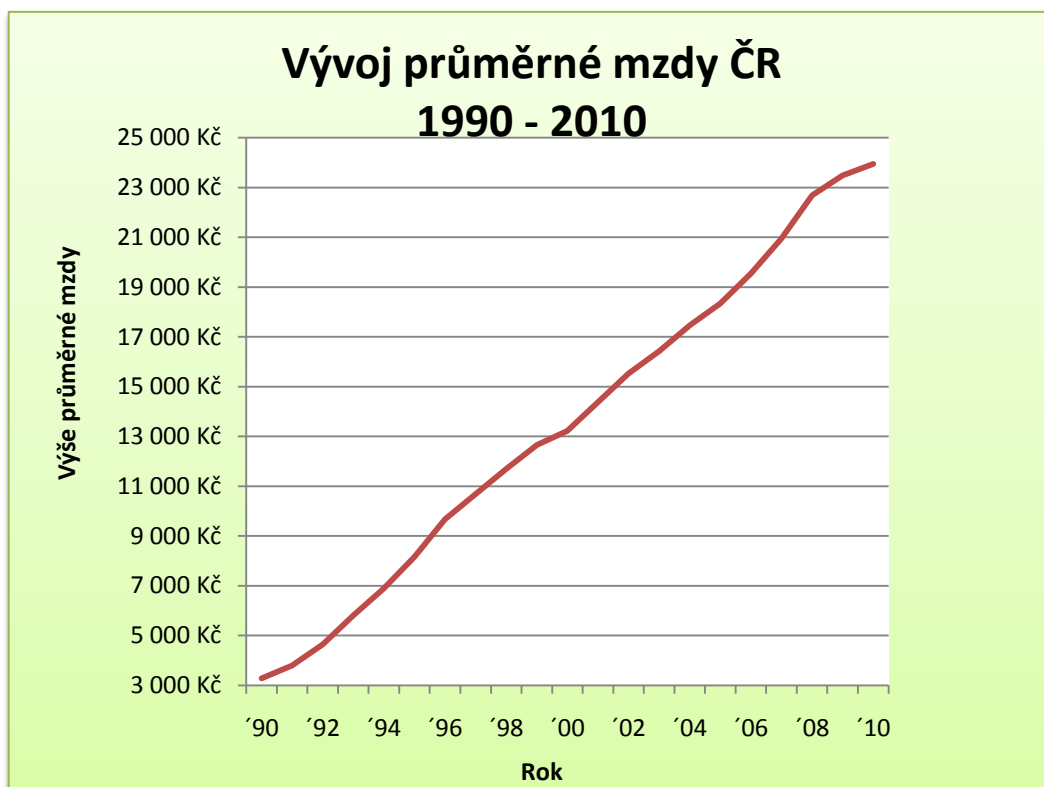
Spotřební výdaje, které domácnosti uskutečnily nejen z disponibilního důchodu, ale i z vypůjčených peněz, se výrazně zvedly. Konečná spotřeba za rok 2008 zvedla o 59% než za rok 2000 vyšší. Nejrychleji stouply výdaje za spotřebu telekomunikačních služeb, výdaje za potraviny se zvedly o pětinu a nejpomaleji rostly výdaje na bydlení.

- ***růst životního standardu a zvýšení reálné mzdy***

Většina domácnosti je přesvědčena, že jakmile roste mzda, jsou schopné splácet své dluhy. Tím mohou více utrácet své volné peněžní prostředky, které utratí za předměty dlouhodobé spotřeby, zlepšení interiéru svého bydlení apod. Myslím si, že 2/3 obyvatel ČR nedosahují ani minimální mzdy, která je stanovena zákonem.

Jedná se o obyvatele, kteří pracují v malých firmách a nemají dostatek financí na zvýšení mzdy svých zaměstnanců.

Některé domácnosti mohou mít problémy se splácením svých dluhů což může vést k nárůstu zadluženosti, které končí někdy i exekucí nebo osobním bankrotem. Pak se těžko zlepšuje jejich životní standard. V následujícím grafu můžete vidět, jak se v ČR vyvíjely průměrné mzdy v letech 1990 – 2010. Za 20 let vývoje se průměrná mzda zvedla přibližně o 20 000 korun.

Graf 3 Vývoj průměrné mzdy ČR 1990 – 2010 [zdroj: vlastní zpracování]

- **dominance úvěrů na bydlení**

Úvěry na bydlení jsou dalším rysem zadlužení domácností. Úvěry mohou poskytovat především stavební spořitelny a banky. Tyto instituce nabízejí hypoteční úvěry, řádné a překlenovací úvěry ze stavebního spoření. Z celkového objemu úvěru domácností tvoří více jak 70 % úvěry na bydlení, tento trend se drží od roku 2002.

Domácnosti si půjčily i od ostatních finančních zprostředkovatelů a leasingových společností dalších 104 mld. korun. (České domácnosti dluží bilion, 2010)

Na konci roku 2010 informovala ČNB o zadluženosti domácností, které dosáhly 1 049,65 mld. korun. Z tohoto dluhu domácnosti připadá na jednoho občana ČR ve výši 99 720 korun, tzn., že domácnosti své výdajové potřeby řeší půjčkou. Oproti loňskému roku vzrostly dlouhodobější půjčky na bydlení. Šetřit jsou schopny bezdětné domácnosti a spíše domácnosti lépe placených zaměstnanců.. Po roce 2000 byla ekonomika domácností motorem hospodářského růstu, ale v současné době představuje riziko a zdroj nestability. (Dolejš, 2011)

3 Osobní bankrot

Osobní bankrot neboli oddlužení využívají osoby nepodnikatelé, kteří nezvládají splácet své dluhy (např. úvěry, půjčky). Svě úvěry řeší tím, že si pořídí další úvěr, kterým splatí původní úvěr a čímž se dostávají do úvěrové pasti. Osobní bankrot se nevztahuje na leasing a hypoteční úvěry.

Dlužník může „vynulovat“ jen závazky ze spotřebitelských úvěrů, hotovostních úvěrů, splátkového prodeje.

Proto od 1. ledna 2008 začal platit insolvenční zákon (Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení, který nabízí řešení dlužníkům. (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2011)

Soud musí schválit návrh na oddlužení. Jakmile soud žádost přijme, získáváte možnost splatit v 5 letech ve výši 30 % z dlužné částky, kterou chtějí věřitelé.

Pokud si dlužník myslí, že vyhlásí osobní bankrot a tak uteče před dluhy a věřiteli, je na omylu. Je to spíše pomoc státu, aby dlužník zaplatil určitou část dluhu.

3.1 Návrh na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení podává jen sám dlužník současně s insolvenčním návrhem. Návrh může poslat v elektronické nebo v tištěné podobě, který zveřejňuje Ministerstvo spravedlnosti ČR. Také ho najde na stránkách insolventního zákona. V příloze č. 3 můžete vidět část návrhu na povolení oddlužení, jak ve skutečnosti vypadá. Návrh má 11 stran, který obsahuje následující údaje:

- o dlužníkovi, osobě oprávněné jednat za dlužníka
- o příjmech za posledních 3 roky a v následujících 5 letech
- seznam veškerého majetku dlužníka
- seznam všech závazků dlužníka
- případný souhlas manželky
- návrh na oddlužení apod.

V návrhu můžeme uvést řešení situace. Návrh se podává na příslušný krajský soud podle místa trvalého bydliště dlužníka. Návrh před podáním musí být podepsaný a úředně ověřený. Záloha na insolvenční řízení se může pohybovat až do 50 000 Kč. Záleží na soudu, jak velkou zálohu bude po dlužníkovi vyžadovat. (Jak vyhlásit osobní bankrot, 2009)

3.2 Rozhodnutí soudu

Krajský soud má 15 dní na rozhodnutí o přijetí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, do 7 dní může soud požadovat potřebné doplňující podklady po dlužníkovi. Soud musí do 10 dní zahájit potřebné kroky ke konečnému rozhodnutí. Jakmile soud se rozhodne o zamítnutí návrhu, může se dlužník odvolat proti rozhodnutí soudu do 2 měsíců. (Jak vyhlásit bankrot, 2009)

Soud návrh na oddlužení zamítne jen tehdy, pokud je návrh sledován jako nepoctivý záměr, hodnota plnění věřitelů nedosáhne 30%, návrh byl podán znovu nebo dlužníkův přístup byl lehkomyšlný vůči plnění povinností, které mu vznikly v insolvenčním řízení. Soud může zrušit i schválené oddlužení, jakmile zjistí, že dlužník neplní své povinnosti a zároveň soud rozhodne o způsobu řešení úpadku konkurzem. Dlužník může navrhnout o zrušení oddlužení a pak soud postupuje stejným způsobem. (Oddlužení – osobní bankrot, 2011)

Soud během insolvenčního řízení důkladně prověřuje důvody, proč se dlužník dostal do platební neschopnosti.

3.3 Způsoby oddlužení

Oddlužení se provádí zpeněžením majetkové podstaty nebo formou splátkového kalendáře. Soud rozhodne o způsobu oddlužení, pokud se věřitelé, kteří se včas nestihnou svou pohledávku přihlásit, neshodnou na způsobu oddlužení. (Oddlužení – osobní bankrot, 2011)

3.3.1 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty neboli jednorázové vyrovnání. Majetek dlužníka se jednorázově prodá a výnos z prodeje se rozdělí mezi věřitele. Zpeněžení majetkové podstaty se podobá zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Věřitelé získají část své pohledávky jen z majetku, který byl nabytý před schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku. (Oddlužení – osobní bankrot, 2011)

3.3.2 Splátkový kalendář

Pomocí splátkového kalendáře musí dlužník splácet měsíčně částku po dobu 5 let svým věřitelům. Dlužník je povinen vykonávat výdělečnou činnost a snažit se o zajištění příjmu. Zda-li je dlužník nezaměstnaný nesmí příjmy zatajovat a řádně o rozhodných skutečnostech informovat insolvenční soud, správce a věřitele. Pokud dlužník dostane dar anebo dědictví, musí jej zpeněžit a tyto prostředky použít na úhradu věřitelům. (Oddlužení – osobní bankrot, 2011)

3.4 Ukončení procesu oddlužení

Oddlužení končí v okamžiku řádného a včasného splnění všech povinností dlužníka. Soud dlužníka osvobodí od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly doposud uspokojeny, ale jen na návrh dlužníka. Je-li uhrazeno pod 30% věřitelových pohledávek, pak dlužník musí prokázat, proč se tak stalo a zda se nejednalo o úmyslné zavinění. (Gola, 2007)

4 Anketní šetření

V původním plánu jsem měla vytvořený dotazníkové šetření, ale bohužel při zpracování dat jsem zjistila, že dotazník není reprezentativní. Nakonec jsem se rozhodla pro anketu. Anketa je zaměřená na obyvatele starších 18 let v rámci zjištění informací o aktuálním stavu finanční gramotnosti obyvatel ČR. Cílem této ankety je zjištění informovanosti a poučenosti respondentů v oblasti osobních financí a jejich postojích k osobním financím.

Oslovení respondentů nebyla lehká práce, protože ne každý si našel chvíli na zodpovězení několika otázek. Přesto se našli lidé, kteří si na anketní šetření čas udělali.

4.1 Sběr, zpracování dat a tvorba ankety

Sběr dat a jejich následné vyhodnocení probíhalo od 15. března 2011 do 31. března 2011. Potřebná data byla získána od obyvatel okresu Žďár nad Sázavou.

Anketa je složena z 21 otázek, z toho 6 otázek je věnováno osobním údajům respondentů (tzn. věk, pohlaví, bydliště, nejvyšší ukončené vzdělání, ekonomická aktivita, rodinný stav). Otázky jsou uzavřené, respondent si zvolí pro něj nejvhodnější odpověď (u některých otázek má možnost z více odpovědí). Největším problémem při tvorbě ankety bylo sestavení otázek tak, aby byly pro respondenty srozumitelné a nedošlo ke zkreslení informací, které byly následně získané.

V přípravné fázi byly otázky položeny vzorku 10 respondentů, kde jsem zjistila reakce lidí na danou otázku. Pokud položené otázce nerozuměli, dohodli jsem se na společné formulaci dané otázky.

Asi 120 respondentů bylo osloveno, z toho 77 anket se vrátilo správně vyplněných. Anketa byla prováděna v ČSOB, pobočka Žďár nad Sázavou, kde jsem absolvovala půlroční praxi.

Pro dotazování v bance jsem zvolila anketu v tištěné podobě, kterou jsem po vyplnění zadala do počítače. Na internetové stránce Google jsem jednotlivé odpovědi zadávala do vytvořené ankety, kterou jsem následně odeslala. V papírové podobě jsem měla 60 respondentů, kteří vyplnili anketu správným způsobem. Dalším způsobem získání dat bylo posláním ankety prostřednictvím emailové adresy všem známým a rodině. Následně jsem se přihlásila na účet Google, v záložce dokumenty jsem si našla svoji anketu, kde jsem si zkontrolovala, kolik lidí odpovědělo na anketu a jakým způsobem pokračuje anketní šetření. Google Docs mi po odeslání ankety zároveň vyhodnocuje každou otázku graficky. Následně jsem převedla celou anketu do MS Excel, kde jsem si vyfiltrovala danou otázku podle potřeby a sestavila graf. U některých grafů může součet do celku být větší nebo menší než 100 %, protože odchylky jsou způsobeny zaokrouhlením jednotlivých variant odpovědí. V bakalářské práci jsem si zvolila dva druhy grafů – výsečový a pruhový.

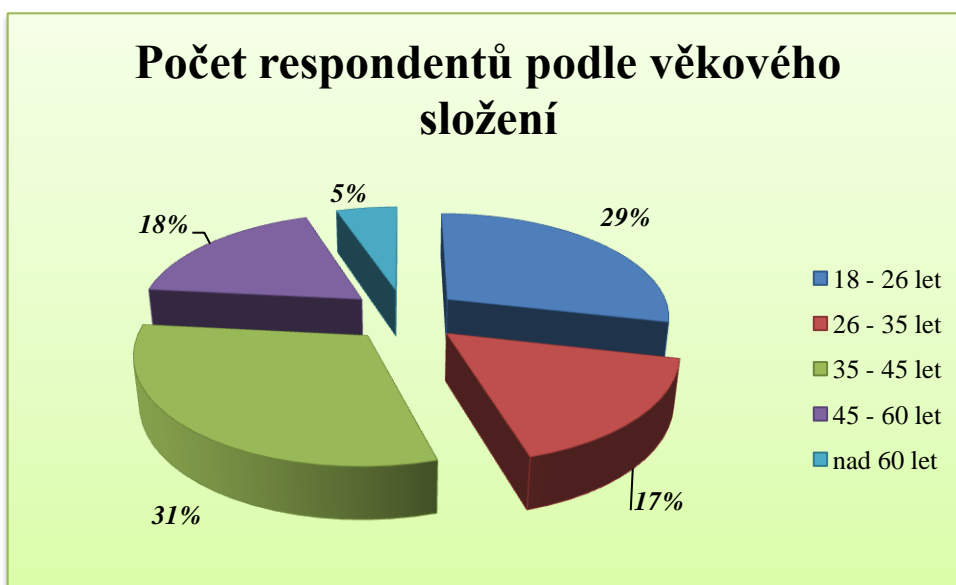
4.2 Analýza výsledků ankety

4.2.1 Věková struktura respondentů

Věkové složení respondentů jsem rozdělila do několika kategorií, anketa byla určena od 18 let. Podle mého názoru respondenti od 18 let většinou mají zkušenosti hospodařením s penězi, protože se osamostatnili od rodičů, chodí do práce. Některá mládež od 15 let sice také umí hospodařit, ale většinou hospodaří s penězi svých rodičů. Od dospělých jedinců se očekává, že se osamotí a budou hospodařit se svými peněžními prostředky.

V následující tabulce můžete vidět věkové složení respondentů, procentuální zastoupení mužů a žen odpovídajících na anketu.

Po vyhodnocení ankety se ukázalo, že poměr mužů a žen byl relativně vyrovnaný a to v procentním poměru 50% žen a 49% mužů. Když jsem vyfiltrovala ženy a muže podle věkové struktury, zjistila jsem, že ve věku 18 - 26 let odpovědělo celkem 19 žen, nejmenší část tvořily ženy nad 60. let. Mezi 35 – 45. rokem odpovědělo celkem 17 mužů. V grafickém znázornění můžete vidět počet respondentů podle věkové struktury. Nejvíce lidí z celkového počtu dotázaných odpovědělo ve věku 35 až 45 let v poměru 31 %, ve věku 18 – 26 let v poměru 28 %, nejmenší část tvořili lidé ve věku nad 60 let.

Graf 4 Počet respondent podle věkového složení [zdroj: vlastní zpracování]

4.2.2 Velikost místa bydliště respondenta

Okres Žďár nad Sázavou má 174 obcí včetně 4 s rozšířenou působností.

Další otázkou ohledně údajů o respondentovi byla velikost místa jejich bydliště. Tato otázka byla rozdělena do 3 kategorií:

- do 1 000 obyvatel
- 1 000 – 10 000 obyvatel
- nad 10 000 obyvatel

Graf 5 Velikost místa bydliště respondent [zdroj: vlastní zpracování]

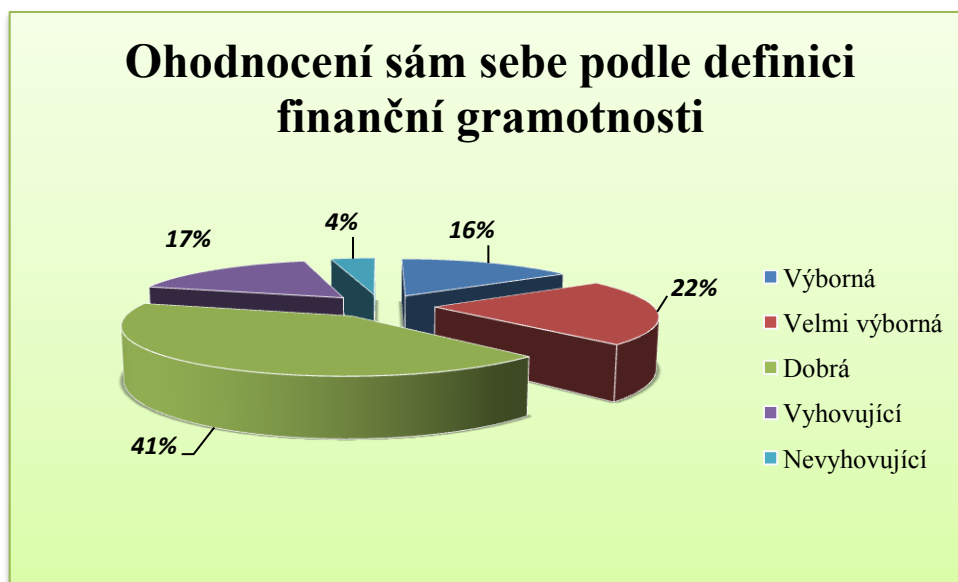
Nejvíce dotázaných má trvalé bydliště do 1 000 obyvatel v poměru 94% z celkového počtu respondentů. Od 1 000 do 10 000 obyvatel bydlí asi 5 % a jen 1 % nad 10 000 obyvatel.

4.2.3 Analýza úrovně finanční gramotnosti

Slyšel/a jste někdy o pojmu finanční gramotnost?

Pod pojmem finanční gramotnost se skrývá jedinec, který ví kolik momentálně má u sebe peněz k dispozici, plánuje dopředu rozpočet a snaží se ho dodržovat, ví, na co si dávat pozor při podepisování jakékoli smlouvy apod. Tento pojem slyšelo 59 lidí z celkového počtu dotázaných, tj. asi 77 %. Zbýlých 23 % tento pojem neslyšelo nebo se s ním nikdy nesešlo. Podle mého názoru je 23 % lidí, kteří ještě neslyšeli pojem finanční gramotnost, relativně hodně. Jelikož se každoročně o měření finanční gramotnosti můžeme dočíst nejen na internetu, ale i novinách, mělo by pojem finanční gramotnost znát větší procento dotázaných.

Další otázka se týká vlastního ohodnocení podle dané definice finanční gramotnosti. Na výběr měli pět možností, do které se mohli zařadit. Z celkového počtu dotázaných se 79 % respondentů ohodnotilo pozitivně, tzn., umí hospodařit s penězi, dokážou se postarat o rodinu, ale někteří z nich mohou mít ještě určitou rezervu v oblasti osobních financí.

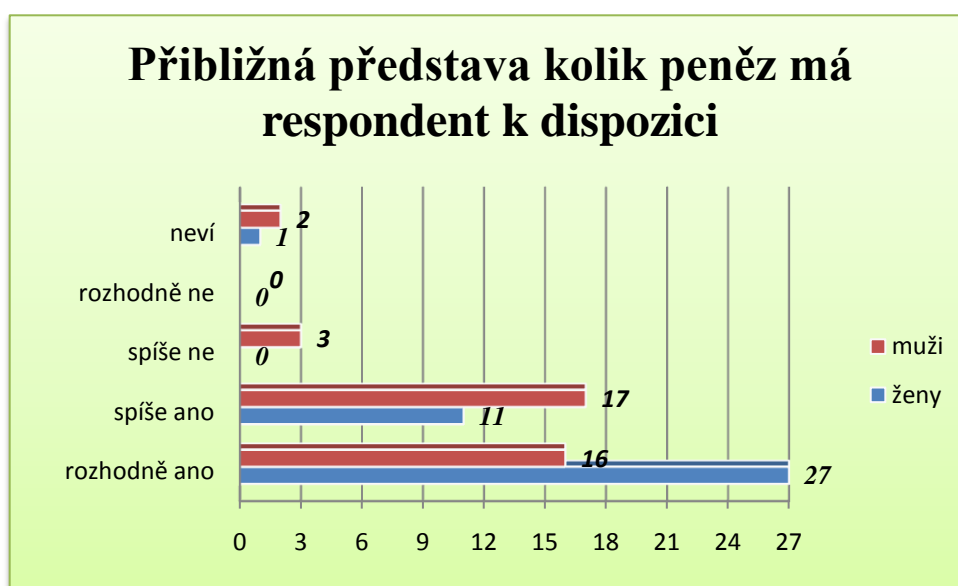

Graf 6 Ohodnoceni sám sebe podle definici finanční gramotnosti [zdroj: vlastní zpracování]

Máte přibližnou představu o tom, kolik peněz máte nyní okamžitě k dispozici?

92% respondentů má přibližnou představu o tom, kolik peněz právě mají k dispozici. Větší představu mají ženy než muži, což dokazuje i následující graf č. 7. Domnívám se, ženy většinou obstarávají nákupy týkající se domácnosti nebo jejich "ratolestí".

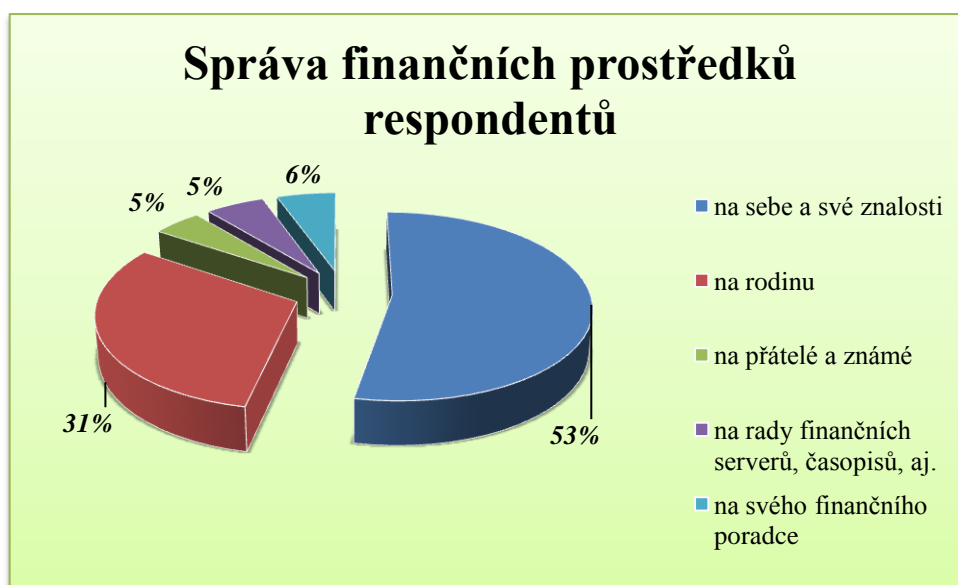
Respondenti hospodaří s peněžními prostředky nejčastěji sami, a to 38 respondentů, z toho 27 žen a 11 mužů. Asi 42% respondentů hospodaří společně se svým partnerem. Pouhých 6% s penězi hospodaří jejich partner. Finančního poradce využívá 1% z celkového počtu dotázaných.

Graf 7 Přibližná představa, kolik peněz má respondent k dispozici [zdroj: vlastní zpracování]

Při správě svých finančních prostředků se nejčastěji spoléháte pouze ...

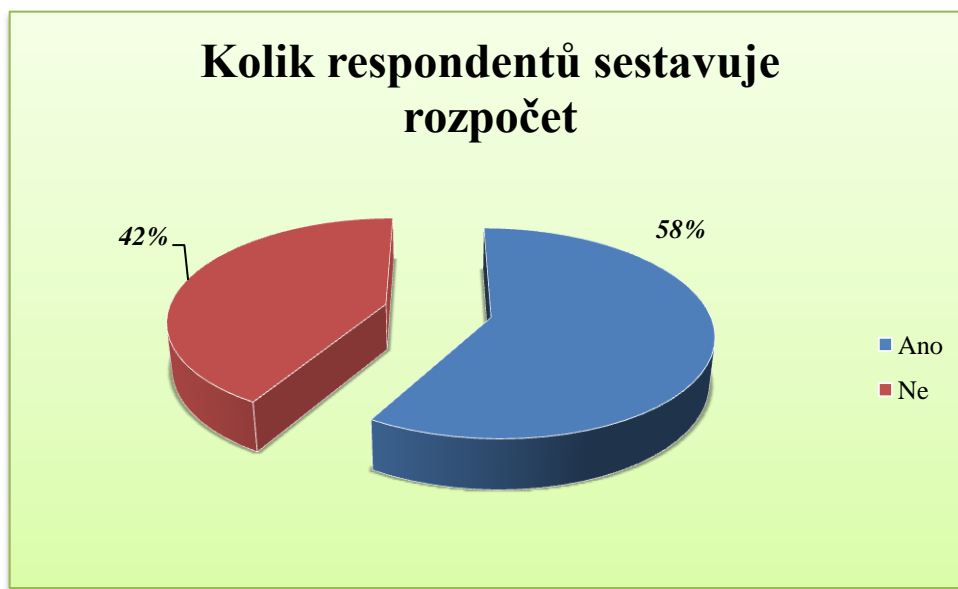
Respondenti si v této otázce mohli vybrat jednu i více možných odpovědí. Z výběru otázek si nejvíce lidí vybralo, že při správě svých finančních prostředků spoléhají pouze na svoje znalosti cca 75 %, na rodinu se spoléhá cca 44 %, na přátele a známé 6 %, na rady finančních serverů, časopisů 8 % a na rady svého finančního poradce 8 %. Myslím si, že při správě svých peněžních prostředků by lidé měli využívat častěji rady finančních poradců, kteří jim mohou poradit, jak nejlépe uložit svůj volný kapitál, aniž by při investování přišli k velké finanční újmě.

Graf 8 Správa finančních prostředků respondent [zdroj: vlastní zpracování]

Sestavujete svůj rodinný nebo osobní rozpočet financí? (Pokud jste odpověděl/a ano. Pokračujte na otázku č. 6.1, jak často sestavujete rozpočet)

Svůj rodinný nebo osobní rozpočet sestavuje 58 % dotázaných, z toho 30 % sestavuje svůj rozpočet měsíčně, občas si ho sestaví 16 %, každý týden pak 8 %, denně a pravidelně 4 % respondentů. Myslím si, že je efektivnější si sestavovat rozpočet každý měsíc a do svého rozpočtu zahrnout i nečekanou událost. Podle mého názoru mi přijde méně efektivní, když si jedinec sestavuje rozpočet nárazově. Pak nemá takový přehled o své finanční situaci a může se stát, že se dostane do špatné finanční situace.

Graf 9 Kolik respondentů sestavuje rozpočet [zdroj: vlastní zpracování]

Kdybyste přišel/a o práci, na jak dlouhou dobu jste schopný/á pokrýt Vaše životní náklady?

Asi 25 % respondentů by dokázala ze svých našetřených peněz pokrýt své životní náklady 15 dní až do 1 měsíce. Možnost volby vyjít ze svých peněz max. do 14 dní volilo 23 % dotázaných.

Nabízejí se mi tři druhy různých důvodů, proč jsou respondenti schopni pokrýt své životní náklady max. do 1 měsíce. První důvod je ten, že se jedná většinou o domácnosti, ve které alespoň jeden z partnerů pracuje v malé firmě, která nedokáže svým zaměstnancům řádně zaplatit za jejich dobře vykonanou práci. Druhým důvodem je, že se může jednat o rodiny, u kterých došlo k nějaké zdravotní nebo finanční ujmě. Poslední možnost může být taková, že mají velké dluhové zatížení nebo si nesestavují rozpočet. Do 6 měsíců pak 13 % a 17 % by vydrželo na více jak 6 měsíců.

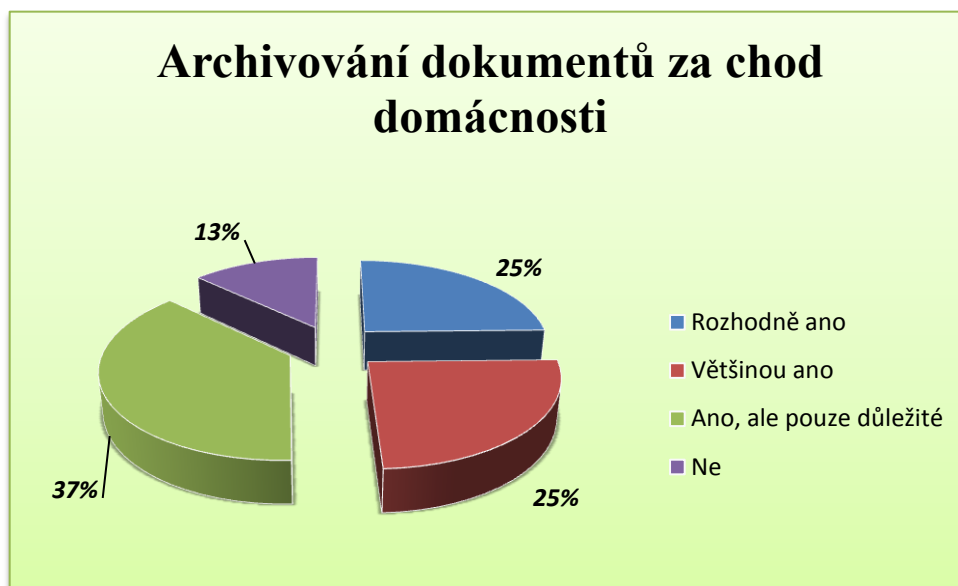

Graf 10 Doba, po kterou respondent pokryje své životní náklady [zdroj: vlastní zpracování]

Máte doma nebo u sebe schované doklady, stvrzenky a účtenky za výdaje Vaší domácnosti?

Dokumenty za výdaje domácnosti si schovává 38 % dotázaných, ale jen ty nejdůležitější. Při možnosti volby rozhodně ano nebo většinou ano byl vyrovnaný poměr tj. 25% respondentů.

Domácností, které si nearchívují z určitého důvodu dokumenty týkající se chodu domácnosti, bylo 13 %. Osobně si myslím, že by se měly schovávat dokumenty, zvláště pokud si rodina sestavuje každý měsíc rozpočet. Mám na mysli např. dokumenty za nákup spotřebičů apod., na které se vztahuje záruční doba. Pak se může stát, že omylem vyhodíte doklad a po určité době dojde k poruše již koupené věci a nemůžete ji reklamovat.

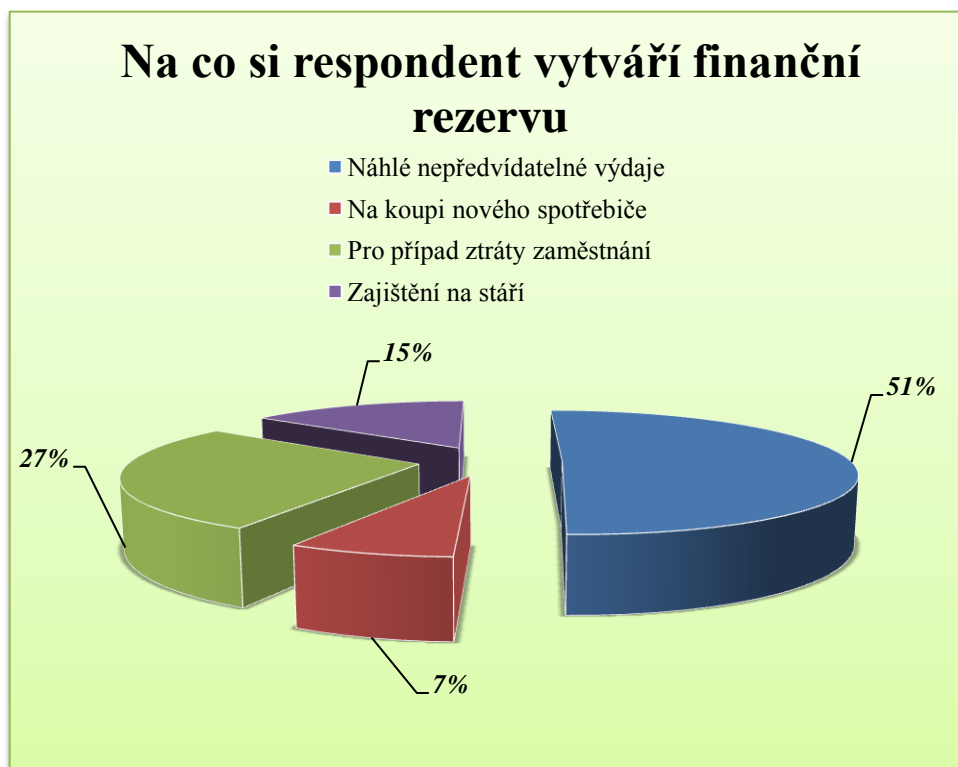
Graf 11 Archivování dokumentů za chod domácnosti [zdroj: vlastní zpracování]

Ukládáte si část příjmů jako finanční rezervu?

Finanční rezervu si tvoří 70 % z celkového počtu respondentů. Z grafu č. 12 můžete vidět, z jakého důvodu si respondenti odkládají své volné finanční prostředky na tvorbu rezervy. Nejčastěji si respondenti odkládají peníze na náhlé nepředvídatelné výdaje, tzn., když se v domácnosti rozbije nějaký spotřebič či automobil a nemohou si z našetřených peněz pořídit nový.

Aniž by se domácnost musela určitým způsobem omezit ve svých výdajích, které mají každý měsíc relativně stejné.

U této otázky si respondenti mohli vybrat z více možných odpovědí. Z toho vyplývá, že si respondent mohl vybrat jednu, ale i z více možností pro tvorbu finanční rezervy. Další možnost si respondenti volili pro případ ztráty zaměstnání, aby mohli zajistit buď sami sebe, nebo svoji rodinu.

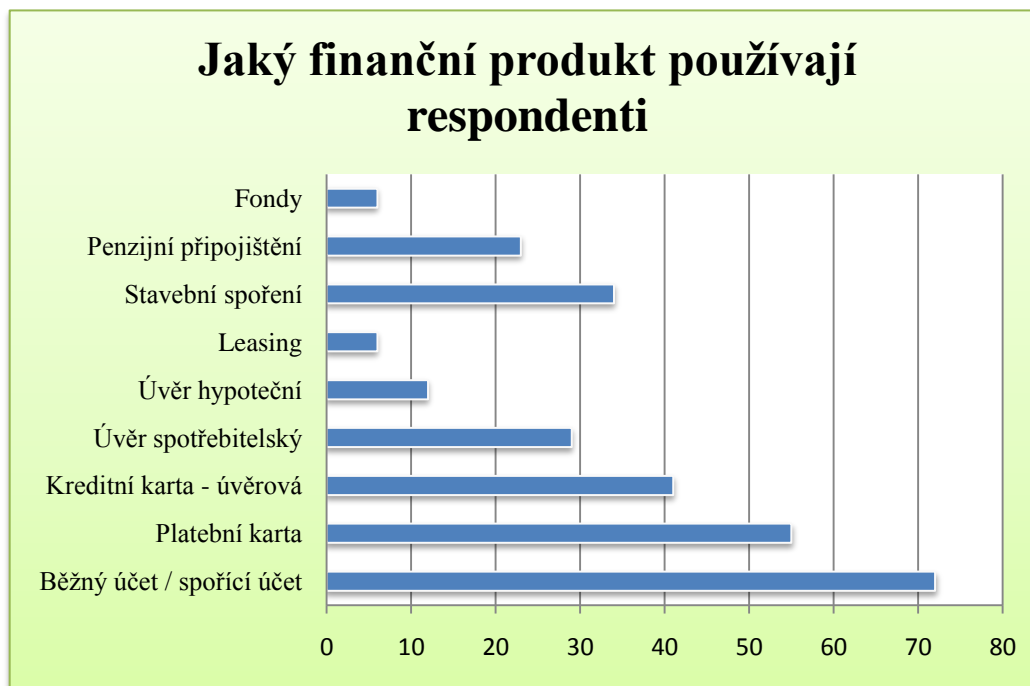

Graf 12 Na co si respondent vytváří finanční rezervu [zdroj: vlastní zpracování]

Jak se orientujete v nabídce finančních produktů na trhu?

V nabídce finančních produktů na trhu se orientuje zhruba 74 % respondentů. Z grafu č. 13 můžete vidět, jaký finanční produkt z dané nabídky nejvíce využívají. Při této otázce si respondenti vybírali i z více možností.

Každý z nás využívá běžný účet, ale někteří z nás mohou využívat i spořicí účet. Myslela jsem si, že hypoteční úvěry a běžný účet budou na stejné úrovni, protože hypoteční úvěry tvoří poměrně velkou část zadlužení domácností, ale anketa mě vyvedla z omylu. Kritéria výběru daného úvěrového produktu si respondenti často volili vyšší měsíční splátky, důvěryhodnost poskytovatele a také roční úrokovou sazbu.

Graf 13 Jaký finanční produkt používají respondenti [zdroj: vlastní zpracování]

Debetní a kreditní karta

Debetní karta je spojená s naším běžným účtem. Pomocí debetní karty čerpáme své vlastní finanční prostředky. Kreditní karta je úvěrová, tzn., půjčíme si peníze od banky, která nám ji vystavila. (České kreditky, 2008)

74 % respondentů vědělo nebo myslelo, že znají rozdíl mezi těmito kartami. Respondenti nejčastěji používají spíše kreditní kartu, z které si půjčí určitou částku a pak ji splácí včetně úroků dané bance. Až 82 % respondentů používá kartu k placení běžných nákupů, 23 % jako finanční rezervu a pro platbu v zahraničí 11% (respondenti si mohli na tuto otázku vybrat z možností).

Závěr

Cílem bakalářské práce je vysvětlit problematiku finanční gramotnosti včetně pojmu finanční gramotnost, popsat aktivity jednotlivých subjektů, které jsou zainteresovány na zvýšení úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR. V bakalářské práci jsem vytvořila anketní šetření týkající se informovanosti a poučenosti obyvatel ČR v oblasti osobních financí, jaký mají postoj k osobním financím. Otázky jsem směřovala k pojmu finanční gramotnosti, tvorba finanční rezervy, finanční produkty.

Nejprve bych zhodnotila první část ankety, ve které byly otázky týkající se finanční gramotnosti. Myslela jsem, že obyvatelé okresu Žďár nad Sázavou budou znát pojem finanční gramotnost více, neboť se o této problematice neustále hovoří. Pojem finanční gramotnost zná nebo si myslí, že zná pouhých 77 % respondentů a 23 % tento pojem nikdy neslyšelo. Zde se ptám: „Čím je to způsobeno, že o pojmu neslyšelo více lidí?“ Snažila jsem si odpovědět na tuto otázku sama a myslím si, že český národ nerad mění své zvyklosti. Je logické, že mladí lidé se přizpůsobují novým věcem i změnám v životním stylu rychleji než starší obyvatelé.

Druhou část ankety jsem věnovala osobním financím. Zde jsem se ptala respondentů na otázky týkající se správy a hospodaření s peněžními prostředky, zda-li si sestavují rozpočet, zda-li dokáží pokrýt své životní náklady při ztrátě zaměstnání. 75 % respondentů při správě svých peněžních prostředků spoléhá nejčastěji na sebe. Pouhých 8 % respondentů se obrací na svého finančního poradce. Myslím si, že by lidé měli naopak více využívat svého finančního poradce než spoléhat na své znalosti. Jedinec, který se neorientuje na finančním trhu, se může rychle dostat do finančních problémů, které mohou končit osobním bankrotem či exekucí. Finanční poradce je kvalifikovaný a může nám pomoc při výběru vhodného úvěru, finančních produktů.

Společně s partnerem hospodaří se svými financemi asi 42 % respondentů. V některých domácnostech raději hospodaří sami respondenti.

Když jsem se zeptala lidí, jestli si sestavují osobní nebo rodinný rozpočet. Rozpočet si sestavuje jen 58 % respondentů. Já bych řekla, že by si lidé měli každý měsíc napsat všechny příjmy a výdaje, které vynaloží za chod domácnosti včetně závazků finančním institucím. Tak budou mít lepší přehled o toku svým peněžních prostředků a mohou se vyhnout dluhové pasti. S tím souvisí i vytváření finanční rezervy, která může sloužit pro případ nepředvídatelné události nebo při ztrátě zaměstnání. Při zpracování ankety jsem zjistila, že si finanční rezervu vytváří asi 70 % dotázaných: Nejčastějším důvodem pro tvorbu rezervy je náhlá nepředvídatelná událost.

Dalším zjištěním bylo, že cca 50 % respondentů by vyžilo z našetřených peněz nebo z dosažitelného příjmu, maximálně do jednoho měsíce. Když jsem se zeptala mimo anketu respondentů, proč by nedokázali vydržet se svými příjmy déle než 1 měsíc a při tom si pokrýt své životní náklady, odpovědí bylo, že musí splácet dluhy nebo jim to nedovoluje výše mzdy.

Anketní šetření nedopadlo zas tak špatně, jak jsem očekávala. Určité procento obyvatel ČR má nedostatek v oblasti financí a finančních produktů, které se postupem času zlepšují. Každý z nás musí vědět, do jaké výše si může půjčit a zda-li bude schopen splácet závazek finanční instituci do budoucnosti.

Téma, které jsem si vybrala pro svoji bakalářskou práci je velmi zajímavé a to mě přimělo si problematiku nastudovat z různých článků, vyhlášek a zákonů. Myslím si, že informace, které jsem zpracovala v této práci, mi umožnily rozšířit své znalosti v oblasti finančního vzdělávání.

Seznam použité literatury

Internetové zdroje:

1. České domácnosti. In *Dopady krize na hospodaření s penězi* [online]. Praha: Český statistický úřad, 29. 12. 2010 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/3681419610.doc>>.
2. *České kreditky* [online]. 2008 [cit. 2011-04-26]. Kreditní vs. debetní karty. Dostupné z WWW: <<http://ceskekreditky.cz/kreditni-vs-debetni-karta/>>.
3. ČNB, Počet seminářů - <http://www.cnb.cz/cs/spotrebitel/financni_gramotnost/index.html>
4. ČNB [online]. 21. 08. 2008 [cit. 2011-03-01]. ČNB podporuje rozvoj finanční gramotnosti. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080821_financni_gramotnost.html>
5. ČSOB [online]. 21. 7. 2009 [cit. 2011-02-24]. Slabikář finanční gramotnosti je již dostupný institucím i veřejnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Spolecenska-odpovednost/Tiskove-zpravy-spolecenske-odpovednosti/Stranky/TZ090721a.aspx>>.
6. Dolejš (KSČM): Které domácnosti šetří a které se zadlužují. *Parlamentní listy* [online]. 5. 1. 2011, 2011, [cit. 2011-03-02] Dostupný z WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/parlament/politici-volicum/185320.aspx>>.
7. *Evropský sociální fond v ČR* [online]. 12. 4. 2011 [cit. 2011-04-12]. Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK). Dostupné z WWW: <<http://www.esfcr.cz/07-13/opvk>>.
8. Finanční gramotnost – 1. a 2. ročník finanční gramotnosti pro žáky a student základní a střední škol - <<http://www.fgsoutez.cz/>>
9. GOLLA, Petr. Nezvládáte své dluhy? Možným řešením je osobní bankrot. *Měšec.cz* [online]. 10.12.2007, 2007, [cit. 2011-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/nezvladate-sve-dluhy-moznym-remenim-je/>>.

10. Jak vyhlásit osobní bankrot. **JakTak.cz** [online]. 28.11.2009, 2009, [cit. 2011-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.jaktak.cz/jak-vyhlasiť-osobni-bankrot.html>>.
11. KLAUS, Václav. **Klaus.cz** [online]. 23.3.2001 [cit. 2011-03-23]. Narůstání státního dluhu a jeho příčiny. Dostupné z WWW: <<http://www.klaus.cz/clanky/245>>
12. Metodický portal - <<http://www.rvp.cz>>
13. Ministerstvo financí ČR. Finanční gramotnost jako souhrn potřebných kompetencí. In *NÁRODNÍ STRATEGIE FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ - 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2010 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_strategie_financniho_vzdelavani_55251.html>.
14. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Insolvenční zákon* [online]. 2011 [cit. 2011-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>>.
15. Oddlužení - osobní bankrot. **Osobí-Bankrot.info** [online]. 23.2.2011, 2011, [cit. 2011-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://osobni-bankrot.info/>>.
16. Organizační řád soutěže Finanční gramotnosti. In *Organizační řád a propozice soutěže Finanční gramotnosti* [online]. Praha: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, 2011 [cit. 2011-04-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.fgsoutez.cz/wp-content/uploads/Organiza%C4%8Dn%C3%AD-%C5%99%C3%A1d-Sout%C4%9B%C5%BEE-Finan%C4%8Dn%C3%AD-gramotnost-1101051.pdf>>.
17. Potvrzeno ministerstvem financí: Státní dluh loni stoupl na 1,344 bilionu korun. **IHned.cz** [online]. 15.3.2011, 2011, [cit. 2011-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-51161850-potvrzeno-ministerstvem-financi-statni-dluh-loni-stoupl-na-1-344-bilionu-korun>>.
18. Státní dluh ČR loni stoupl na 1,344 bilionu Kč. **Finanční noviny** [online]. 10. 01. 2011, 2011, [cit. 2011-03-15]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/banky/zpravy/statni-dluh-cr-loni-stoupl-na-1-344-bilionu-kc/579980&id_seznam=>>

19. Strategie finančního vzdělání. In *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*[online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2007 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SBFG_25_326-07_.pdf>
20. Zadlužení a předlužení není totéž. *FinExpert.cz* [online]. 12. 10. 2006, 2006, [cit. 2011-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/zadluzeni-a-predluzeni-neni-totez#>>.
21. Zadlužení českých domácností 2011. *Algin.cz* [online]. 20.3.2011, 2011, [cit. 2011-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://algin.cz/2011/03/zadluzeni-ceskych-domacnosti-2011/>>.

Publikace:

- MARTÍNKOVÁ, Eva. *(Ne)máte peníze: co s tím?*. Vyd. 1. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 151 s. ISBN 80-7200-482-4
- SUTTON, Garrett. *Jak se zbavit dluhů: Místo dluhů získáte dobrý kredit*. Praha: Pragma, 2010. Psychologie dluhu, s. 23. ISBN 978-80-7349-129-1

Právní předpisy:

- Insolvenční zákon – návrh na povolení oddlužení – <[http://insolvenni-zakon.justice.cz/obecne-informace/formulare-vzory.html](http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-informace/formulare-vzory.html)>

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: SLOŽKY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	12
OBRÁZEK 2 ROLE STANDARDŮ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	13

Seznam tabulek

TABULKA 1: ROZDĚLENÍ ŽÁKŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ PRO ŠKOLNÍ ROK 2009/2010	16
TABULKA 2 STANDARDY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI PRO ZŠ	1
TABULKA 3 POČET USKUTEČNĚNÝCH SEMINÁŘŮ	2

Seznam grafů

GRAF 1 SLOŽENÍ CELKOVÉHO DLUHY ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ.....	21
GRAF 2 VÝVOJ HRUBÉHO DISPONIBILNÍHO DŮCHODU DOMÁCNOSTÍ.....	22
GRAF 3 VÝVOJ PRŮMĚRNÉ MZDY ČR 1990 – 2010	23
GRAF 4 POČET RESPONDENT PODLE VĚKOVÉHO SLOŽENÍ.....	29
GRAF 5 VELIKOST MÍSTA BYDLIŠTĚ RESPONDENT.....	30
GRAF 6 OHODNOCENÍ SAMI SEBE PODLE DEFINICI FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	31
GRAF 7 PŘIBLIŽNÁ PŘEDSTAVA KOLIK PENĚZ MÁ RESPONDENT K DISPOZICI	32
GRAF 8 SPRÁVA FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ RESPONDENT.....	33
GRAF 9 KOLIK RESPONDENTŮ SESTAVUJE ROZPOČET	34
GRAF 10 DOBA, PO KTEROU RESPONDENT POKRYJE SVÉ ŽIVOTNÍ NÁKLADY	35
GRAF 11 ARCHIVOVÁNÍ DOKUMENTŮ ZA CHOD DOMÁCNOSTI	36
GRAF 12 NA CO SI RESPONDENT VYTVÁŘÍ FINANČNÍ REZERVU	37
GRAF 13 JAKÝ FINANČNÍ PRODUKT POUŽÍVAJÍ RESPONDENTI	38

Příloha

č.1 Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

Peníze	
1.stupeň ZŠ	2.stupeň ZŠ
Obsah	Obsah
<ul style="list-style-type: none">• hotovostní a bezhotovostní forma peněz	<ul style="list-style-type: none">• nakládání s penězi
<ul style="list-style-type: none">• způsoby placení	<ul style="list-style-type: none">• tvorba peněz
<ul style="list-style-type: none">• banka jako správce peněz	<ul style="list-style-type: none">• inflace
Hospodaření domácností	
1.stupeň ZŠ	2.stupeň ZŠ
Obsah	Obsah
<ul style="list-style-type: none">• rozpočet, příjmy a výdaje domácností	<ul style="list-style-type: none">• rozpočet domácností, typy rozpočtu, jejich odlišení
<ul style="list-style-type: none">• nárok na reklamaci	<ul style="list-style-type: none">• základní práva spotřebitelů
Finanční produkty	
1.stupeň ZŠ	2.stupeň ZŠ
Obsah	Obsah
<ul style="list-style-type: none">• úspory	<ul style="list-style-type: none">• služby bank, aktivní a pasivní operace
<ul style="list-style-type: none">• půjčky	<ul style="list-style-type: none">• produkty finančního trhu pro investování a pro získání prostředků
	<ul style="list-style-type: none">• pojištění
	<ul style="list-style-type: none">• úročení

Tabulka 2 Standardy finanční gramotnosti pro ZŠ [zdroj: MF, MPO, MŠMT]

č. 2 ČNB - seminář

Rok	2008	2009	2010	2011
Počet seminářů	3	29	20	7

Tabulka 3 Počet uskutečněných seminářů [zdroj: vlastní zpracování]

č.3 Návrh na povolení oddlužení – formulář Ministerstva spravedlnosti ČR

NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ

Soud:		Sp. zn.:	
-------	--	----------	--

DLUŽNÍK

01 Typ: Fyzická osoba

Státní příslušnost:¹⁾

Osobní údaje	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Dat. narození: ²⁾		Rodné číslo:	
Trvale bydlící	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:		Osobní stav:	

02 Typ: Právnícká osoba

Právní řád založení:³⁾

Právnícká osoba sídlo	Název/obch.firma:		Jiné registr. č.:	
	IČ:		PSČ:	
	Obec:		Č. p.:	
	Ulice:			
Stát:				

03 Korespondenční adresa:⁴⁾

Korespondenční adresa	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

Elektronická adresa:

Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:

OSOBY OPRÁVNĚNÉ JEDNAT ZA DLUŽNÍKA

04 Fyzická osoba	Příjmení:		Jméno:	
	Titul před jm.:		Titul za jm.:	
	Bydliště:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

05 Právnícká osoba	Název/obch.firma:		Jiné registr. č.:	
	IČ:		PSČ:	
	Obec:		Č. p.:	
	Ulice:			
	Stát:			

06 NAVRHOVANÝ ZPŮSOB ODDLUŽENÍ

Zpeněžením majetkové podstaty

Plněním splátkového kalendáře

Dlužník nenavrhuje způsob oddlužení

¹⁾ vyplní se pouze tehdy, pokud byl je návrh na povolení oddlužení podáván po insolvenčním návrhu

²⁾ vyplní se pouze u zanezaných osob

³⁾ datum narození se vyplní, pokud nebylo dlužníkovi přiděleno rodné číslo

⁴⁾ vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

18 Zákon vyžaduje souhlas manžela(-ky); to neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníkovy manžela

Souhlasím s povolením oddlužení

Manžel(-ka)	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Bydliště:		PSČ:	
	Ulice:		Č.p.:	

Podpis:

Potvrzení úředního ověření podpisu:

19 Ručitel za splnění oddlužení

Ano Ne

Osobní údaje	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Data narození: ¹⁸⁾		Rodné číslo:	
Údaj o podnik. ⁹⁾	IC:		Jiné registr.č.:	
Trvalé bydliště	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č.p.:	
	Stat:			

Právníká osoba	Název/obch.firma:		Jiné registr.č.:	
	IC:			
Sídlo	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č.p.:	
	Stat:			

Rozsah ručení:	
----------------	--

Podpis:

Potvrzení úředního ověření podpisu:

⁹⁾ Vypíšte pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele

č.4 Anketní šetření

Dobrý den,

jmenují se Lucie Holá, jsem studentka Vysoké školy polytechnické Jihlava, obor Finance a řízení.

Anketní šetření slouží jako podklad pro vypracování praktické části bakalářské práce.

Jeho primárním cílem je poskytnout zpracovateli informace o zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR.

Anketa obsahuje 15 otázek a dotazy týkající se údajů o respondentovi. Anketa je anonymní. Získané výsledky nebudou nikde použity. Dotazník je určen pro osoby ve věku od 18 let.

Děkuji Vám za spolupráci

1. Slyšel/ a jste někdy o pojmu finanční gramotnost?

- Ano
- Ne

2. Ohodnoťte sami sebe podle definice finanční gramotnosti. (*Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu.*)

- Výborná
- Velmi výborná
- Dobrá
- Vyhovující
- Nevyhovující

3. Máte přibližnou představu o tom kolik peněz máte nyní okamžitě k dispozici?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

4. Kdo se u Vás stará o hospodaření s penězi?

- Sám / sama
- Váš partner / ka
- Společně s partnerem
- Finanční poradce

**5. Při správě svých finančních prostředků se nejčastěji spoléháte pouze ...
(Možnost i více odpovědí)**

- na sebe a své znalosti
- na rodinu
- na přátele a známé
- na rady finančních serverů, časopisů, aj.
- na svého finančního poradce

6. Sestavujete svůj rodinný nebo osobní rozpočet financí? (Pokud jste odpověděl/a ano. Pokračujte na otázku č. 6.1.)

- Ano
- Ne

6.1 Jak často sestavujete rozpočet?

- Denně
- Týdně
- Měsíčně
- Občas
- Pravidelně

7. Kdybyste přišel/ a o práci na jak dlouhou dobu jste schopný /á pokrýt Vaše životní náklady?

- Od 1 dne do 14 dní
- Od 15 dní do 1 měsíce
- Od 1 měsíce do 3 měsíců
- Od 3 měsíců do 6 měsíců
- Více než 6 měsíců

8. Máte doma nebo u sebe schované doklady, stvrzenky a účtenky za výdaje Vaší domácnosti?

- Většinou ano
- Ano, ale pouze důležité
- Ne

9. Ukládáte si část příjmů jako finanční rezervu? (Pokud jste odpověděl/a ano. Pokračujte na otázku č. 9.1.)

- Ano, pravidelně*
- Ano, ale nepravidelně
- Ne

9.1 Na co si vytváříte finanční rezervu? (Možnost i více odpovědí)

- náhlé nepředvídané výdaje
- na koupi nového spotřebiče
- pro případ ztráty zaměstnání
- zajištění na stáří

10. Jak se orientujete v nabídce finančních produktů na trhu?

(úvěrové, investiční, spořicí, hypoteční)

- Velmi výborně
- Výborně
- Dobře
- Špatně
- Velmi špatně

11. Používáte nějaký z těchto finančních produktů? (Uved'te prosím přibližnou částku finančního produktu, který využíváte. Možnost více odpovědí.)

- Běžný účet / spořicí účet
- Platební karta
- Kreditní karta - úvěrová
- Úvěr spotřebitelský
- Úvěr hypoteční
- Leasing
- Stavební spoření
- Penzijní připojištění
- Fondy

12. Podle jakých kritérií si vyberete daný úvěrový produkt?

- Výše měsíční splátky
- Poplatek za sjednání úvěru
- Roční úroková sazba
- Rychlost vyřízení úvěru
- Důvěryhodnost poskytovatele

13. Víte, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

- Ano
- Ne

14. Kterou kartu používáte nejčastěji?

- Debetní karta
- Kreditní karta

15. Používáte Vy osobně kreditní kartu? (Pokud jste odpověděl/a ano. Pokračujte na otázku č. 15.1.)

- Ano
- Ne

15.1 Na co používáte kreditní kartu? (Možnost více odpovědí.)

- placení běžných nákupů
- finanční rezerva
- platby v zahraničí

16. Jaké je Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

17. Jaký je Váš věk?

- 18 - 26 let
- 26 – 35 let
- 35 – 45 let
- 45 - 60 let
- nad 60 let

18. Velikost místa Vašeho bydliště?

- Do 1000 obyvatel
- 1 000 – 10 000 obyvatel
- nad 10 000 obyvatel

19. Jaký je Váš stav?

- Svobodná
- Vdaná / ženatý
- Rozvedená / rozvedený
- Vdova / vdovec

20. Ekonomická aktivita

- zaměstnaní vč. pracujících důchodců, studentů, ženy na mateřské
- nezaměstnaní
- ekonomicky neaktivní vč. nepracující důchodci, studenti, žáci, vlastní zdroj obživy

21. Nejvyšší ukončené vzdělání?

- Bez vzdělání
- Základní vzdělání
- Střední vč. vyučení (bez maturity)
- Úplné střední vč. nástavbového a pomaturitního studia
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské